

ВУкраїнському домі з 28 жовтня проходила “Арт-Київ contemporary 2009” — четверта міжнародна виставка-ярмарок сучасного мистецтва. На ній були представлені спецпроекти від українських майстрів, а також гостя — дизайнера *Роже Пфюнда*.

Це перший візит до Києва швейцарського художника, відомий у світі як дизайнера грошових банкнот Франції, Швейцарії, Китаю. Роже Пфюнд розробляє дизайн не тільки грошей. Його особистий стиль можна побачити на плакатах, афішах, книгах, етикетках. Художник має надзвичайну колекцію портретів видатних постатей культури й мистецтва XIX і XX століть. У журналі “Гроші” (1994) зазначено, що в 1970 році Національний банк запросив Роже Пфюнда взяти участь у конкурсі на проект нових швейцарських грошей. Серед запрошених були і живописці, і графіки — справді найкращі з тих, хто працював тоді в країні. Пфюнд був наймолодшим, у нього не було ні досвіду роботи з банкнотами, ні репутації в точній графіці. Умовами конкурсу були: задана тема, розмір, величина букв, символіка. Для перемоги потрібно було перевершити

суперників не тільки за всіма технічними параметрами, а ще і запропонувати щось абсолютно нове. І сталося неймовірне — Роже Пфюнд виграв конкурс, і державний банк довірив йому резервну серію швейцарських франків. Вона була завершена 1986 р. Раніше композиція механічно складалася з портретів (для солідності), умовних пейзажів (для краси) і багатьох беззмислових,

але складних узорів — для безпеки. Пфюнд першим створив “тематичний банківський білет”, де всі елементи підпорядковувалися одній темі.

У 1977 році Пфюнд отримав замовлення від фірми De la Rue Giori в Лозанні. Ця фірма постачала друкарські станки для монетних дворів всього світу. Радянський Союз збирався в ті часи змінити вигляд банківських білетів і зацікавився машинами De la Rue Giori. Залишалося продемонструвати росіянам варіант “російських грошей”, надрукованих на станку. Через 3 роки Пфюнд створив 10-рубльовий “російський білет” на тему “Пушкін: Пушкін, дуель, карти, “Пікова дама””. Роботи Пфюнда помітили представники Французького банку, й у 1981 році йому дали замовлення на розробку нової серії банкнот. Темати були: авіація, технології, кінематограф, наука. Відповідно — *Сент-Екзюпері* (50 франків), *Гюстав Ейфель* (100 франків), брати *Люм'єр* (200 франків), *Пер і Марія Кюрі* (500 франків).

Роже Пфюнд перевершив багатьох в умінні робити гроші оригінальним способом — він їх просто малює. Сам художник нагадує машину з переробки візуальної інформації. Все, що потрапляє йому на очі — вивіска афінської кави, потріскана штукатурка, зім'ятий папір — все має шанс відобразитися в його композиціях.

Роже Пфюнд

художник, що малює гроші

— Ви насамперед художник. Однак у світі більше відомі як дизайнер грошових банкнот. Для Вас дизайн принципово відрізняється від вільної творчості?

Усі мої роботи виявляють мою індивідуальність, і я під кожною могою підписатися. Це все є вільним творенням. І банкноти — такий самий твір мистецтва, як і живопис. Мотивація до створення того й іншого одна й та сама. Технологія різна, але душа — та сама. Різниця між дизайном та живописом для мене немає, за винятком того, що коли я створюю живопис, я працюю на самоті, а у сфері дизайну — разом зі своєю командою. Насправді я більше відомий як дизайнер грошей з однієї причини: у світі є всього лише декілька дизайнерів грошей, а всі інші, хто себе такими називає, — лише “спеціалісти”.

— У чому основна складність розробки дизайну грошей?

Дизайнер грошей має володіти вичерпним знанням щодо технологічних особливостей їх виробництва та питань безпеки. Тому він мусить відстежувати всі новації в цій сфері, що з'являються по всьому світу. А враховуючи те, що я тісно пов'язаний з усіма аспектами (виробництвом паперу, друкарськими фарбами, поліграфічними машинами, засобами захисту, лазерними технологіями тощо), то перебуваю у вельми привілейованому становищі. Поле

для творчості дуже широке, оскільки творчо мислити доводиться в категоріях мікронів, а не метрів. Відповідно, банкнота — це майже футбольне поле. Тематичне наповнення та зв'язок із високими технологіями — лише справа твоєї креативності. Насправді рамок для новаторства та креативності не існує.

— Ви придумали нову концепцію грошових банкнот, включно з новим форматом (різна ширина залежно від номіналу). Вашим винаходом щодня користується велика частина світу. Наскільки цю роботу можна назвати вдячною?

Банкноти американських доларів мають однаковий розмір та колір, незалежно від номіналу. Ті банкноти, дизайн яких я розробив у 1980-х, мали однакову ширину та різну довжину й колір залежно від номіналу для полегшення їх сприйняття. Це була справді нова концепція, яка поширилася по всьому світу. І лише в 1990-х Швейцарський національний банк вирішив застосувати цю концепцію. Це й було для мене найбільшим визнанням.

— Чи не хотіли б ви зробити власний дизайн української гривні?

— Я б радо зустрівся з фахівцями з Національного банку й поспілкувався з ними щодо проблем дизайну та технології виготовлення грошей.

Підготувала Олена Засць